

Lakiosasto

18.12.1995

Työeläkelaitoksille

VAHVISTETUT TYÖELÄKEUUDISTUS 1996 -LAIT

Lait

Oheisena ovat yksityisalojen työeläkejärjestelmän uudistamista koskevat lait, jotka Tasavallan presidentti vahvisti 18.12.1995. Hallituksen esitys muutoksiksi on lähetetty eläkelaitoksille yleiskirjeen A 27/95 liitteenä.

Eduskuntakäsittelyn aikana TEL:n 4 §:n 5 momentista poistettiin lakiesityksessä olleet sanat tarvittaessa ja tarpeen mukaan. TEL:n 4 a §:n 3 momenttia korjattiin siten, että sana naisleski korvattiin sanalla leski. TEL:n voimaantulosäännöksen lisäeläkejärjestelyjä koskevaa säännöstä laajennettiin.

Oheisena on myös laki työntekijäin eläkelain 8 §:n muuttamisesta. Se vahvistettiin kansaneläkejärjestelmän uudistamista koskevan lainsäädännön muuttamisen yhteydessä. Hallituksen esitys asiasta on lähetetty yleiskirjeen A 28/95 liitteenä.

Ruotsinkielisinä lakeja voi tilata Oy Edita Ab:sta, puhelin (90) 5660 566 (Edita-kirjakauppa).

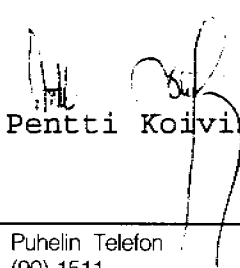
Soveltamisohjeet Uudistukseen liittyvät soveltamisyleiskirjeet:

A 42/95	Lyhyiden työsuhteiden ketjutus 1.1.1996 alkaen ja vakuuttamisvelvollisuuden kiertämisen estäminen
A 44/95	Indeksitarkistus 1.1.1996 alkaen
A 45/95	1.1.1996 voimaantulevat TEL-eläkepalkan laskentasäännöt
A 46/95	Tulevan ajan määräytyminen ja yhteensovitus 1.1.1996 alkaen sekä leskeneläkeoikeuden muutos
A 47/95	Kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeisiin tulevat muutokset.

Näiden lisäksi annetaan vuoden 1996 alkupuolella soveltamisohjeet TaEL-eläkkeen laskennan muutoksista.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivisto

N:o 1482/1995

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 e §:n 3 momentti, 4 l §:n 2 momentti sekä 7 b §:n ja 12 §:n edellä oleva väliotsikko, sellaisina kuin ne ovat, 4 e §:n 3 momentti ja 7 b §:n edellä oleva väliotsikko 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (559/93) sekä 4 l §:n 2 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (612/91),

muutetaan 1 §:n 3 ja 6 momentti, 1 c §:n 5 momentti, 2 §:n 3 ja 5 momentti, 3 a §:n 1 momentti, 4 §:n 2, 3 ja 5 momentti, 4 a §, 4 c §:n 1 momentin 2 kohta, 4 d §:n 2 ja 6 momentti, 4 e §:n 4 momentti, 4 g §:n 2 momentti, 4 j §, 4 k §:n 1 ja 2 momentti, 5 §:n 1 ja 3 momentti, 5 a §, 5 b §:n 3 ja 5 momentti, 6 a §:n 1 momentti ja 4 momentin johdantokappale, 7, 7a—7 c §, 8 §:n 1 ja 5 momentti, 8 d §:n 1 momentti, 9 §, 10 a §:n 2 momentti, 12 §:n 3 momentti, 12 c §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentti, 19 b §:n 4 momentti ja 19 d §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 3 ja 6 momentti 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (372/95), 1 c §:n 5 momentti 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1467/93), 2 §:n 3 momentti 24 päivänä elokuuta 1984 annetussa laissa (607/84) ja 2 §:n 5 momentti, 4 c §:n 1 momentin 2 kohta, 4 e §:n 4 momentti, 4 g §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 5 b §:n 3 ja 5 momentti, 6 a §:n 1 momentti ja 4 momentin johdantokappale, 7 b §, 17 §:n 1 momentti ja 19 b §:n 4 momentti mainitussa 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa, 3 a §:n 1 momentti ja 12 c §:n 1 momentti 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (390/95), 4 §:n 2 momentti mainitussa 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa ja 4 §:n 3 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (472/81) sekä 4 §:n 5 momentti, 4 a ja 7 a §, 8 §:n 5 momentti ja 8 d §:n 1 momentti 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (100/90), 4 d §:n 2 momentti 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (605/89) ja 4 d §:n 6 momentti, 4 j §, 4 k §:n 1 ja 2 momentti ja 8 §:n 1 momentti mainitussa 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa, 5 §:n 3 momentti mainitussa 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa, 5 a § muutettuna 20 päivänä joulukuuta 1968, 29 päivänä heinäkuuta 1976 ja 17 päivänä joulukuuta 1982 annetuilla laeilla (690/68, 659/76 ja 981/82), 7 § muutettuna mainituilla 28 päivänä kesäkuuta 1993 ja 22 päivänä joulukuuta 1993 annetuilla laeilla, 7 c § 20 päivänä syyskuuta 1974 annetussa laissa (749/74), 9 § muutettuna mainituilla 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetulla lailla ja 29 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla (1120/83), 10 a §:n 2 momentti 10 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1068/90), 12 §:n 3 momentti 3 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1077/93), 19 d §:n 4 momentti 21 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa (938/84), ja

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 26 päivänä kesäkuuta 1981, 26 päivänä heinäkuuta 1985 ja 9 päivänä helmikuuta 1990 annetuilla laeilla sekä 16 päivänä joulukuuta 1966 ja 8 päivänä elokuuta 1986 annetuilla laeilla (639/66 ja 603/86), siitä mainille uusi 6 momentti sekä uusi 7 momentti, 4 j ja 4 k §:n edelle uusi väliotsikko, 4 n §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 tulla 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla lailla kumotun 6 momentin tilaja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, 5 §:ään siitä mainituilla 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti, sekä lakiin uusi 7 d—7 h § sekä 7 f, 7 g, 7 h ja 9 §:n edelle uusi väliotsikko, lakiin siitä mainituilla 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetulla lailla kumotun 12 §:n 1 momentin 2 kohdan tilalle uusi 2 kohta ja 14 päivänä lokakuuta 1994 annetulla lailla (878/94) kumotun 19 e §:n tilalle uusi 19 e § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

1 §

Jos työntekijä tekee vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena työtä saman työnantajan palveluksessa alle kuukauden jatkuneissa työsuhteissa, työsuhteiden katsotaan muodostavan 1 momentissa tarkoitettun yhdenjaksoisesti jatkuneen työsuhteen edellyttäen, että työansio kunakin kalenterikuukautena nousee ainakin sanotun momentin 2 kohdassa tarkoitettuun markkamäärään ja työntekijä on työssä vähintään 20 tuntia kalenterikuukaudessa. Työsuhteen katsotaan tällöin alkaneen sinä päivänä, jolta sen perusteella maksettiin ensimmäisen kerran palkkaa ja, jollei 2 §:stä muuta johdu, päättyneen sinä päivänä, jolta viimeksi maksettiin palkkaa.

Jos eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertämiseksi on oikeustoimelle annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, on tätä järjestämisvelvollisuutta ratkaistaessa meneteltävä asian todellisen luonteen ja tarkoituksen mukaisesti. Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko työntekijään sovellettava tätä lakia, ratkaisee asian asianomaisen työntäjän, työntekijän tai eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus. Sama koskee tilannetta, jossa voidaan epäillä kysymyksessä olevan eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertäminen. Eläketurvakeskuksen päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 21 §:ssä säädetään.

1 c §

Siltä osin kuin ulkomaantyö on vakuutettu vapaaehtoisesti, työntekijän katsotaan työskentelevän uudessa työsuhteessa, jollei 7 d §:stä muuta johdu. Samoin menetellään, jos eläkkeen perusteena oleva työansio on määrätty 4 momenttia soveltaen.

2 §

Jos työntekijän säännöllisenä pidettävä työaika tämän lain alaisessa, vähintään kolme vuotta jatkuneessa työsuhteessa muuttuu muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ja hänen palkkansa samalla alenee vähintään yhdellä neljänneksellä tai nousee vähintään yhdellä kolmanneksella eikä työajan muutosta ole tarkoitettu tilapäiseksi,

katsotaan työntekijän muutoksen jälkeen työskentelevän uudessa työsuhteessa, jollei 7 d §:stä muuta johdu. Uuden työsuhteen katsotaan tällöin alkaneen sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana muutos työajassa on tapahtunut. Työsuhteen ei kuitenkaan katsota väiillä katkenneen, jos edellisessä virkkeessä tarkoitettun uuden työsuhteen alkamisesta ei eläketapah-tuman sattuessa ole kulunut kahta vuotta.

Työsuhde, joka on jatkunut vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään sanotun vuoden lopussa. Jollei työsuhde ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Työsuhdetta ei kuitenkaan päätetä enää sen vuoden jälkeen, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Työntekijän jatkaessa työntekoaan hänen katsotaan olevan uudessa työsuhteessa. Työsuhdetta ei kuitenkaan katkaista, jos työntekijän palkka on katkaisun jälkeisessä työsuhteessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen työsuhteen tässä momentissa tarkoitettua päättämistä, ja jos 7 d §:n soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

3 a §

Eläketurvan ehdot ja perusteet hyväksyy sosiaali- ja terveysministeriö. Niihin ei ilman erityistä syytä saa hyväksyä eroja, jotka ovat omiaan vaikeuttamaan eläkelaitosten tämän lain mukaisten yhteisten asioiden hoitamista. Ministeriö voi erityisestä syystä hyväksyä myös ehdot, jotka eivät jonkin tai joidenkin etujen osalta täytä tämän lain mukaisia vähimmäisvaatimuksia, jos ehtojen mukaisen eläketurvan kokonaisuutena voidaan katsoa raha-arvoltaan vastaavan ainakin sanottua vähimmäisturvaa, kuitenkin siten, että eläkkeen määrää ei voida hyväksyä pienemmäksi kuin jäljempänä 5 §:n 1—3 momentissa säädetään.

4 §

Oikeus saada vanhuuseläkettä on työnteki-

jällä hänen täytettyään 65 vuotta edellyttäen, ettei hän enää ole tämän lain alaisessa työsuhteessa. Eläke myönnetään seuraavan kuukauden alusta sen jälkeen, kun oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, kuitenkin aikaisintaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista. Jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, myönnetään eläke kuitenkin työsuhteen päättymistä lähinnä seuraavan kuukauden alusta. Hakemuksesta vanhuuseläke myönnetään varhennettuna ennen 65 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 60 vuotta. Eläke myönnetään tällöin siten vähennettynä kuin 5 a §:n 2 ja 3 momentissa säädetään. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä tässä momentissa vanhuuseläkkeestä säädetään.

Oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä on työntekijällä, jonka työkyvyn voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kahdella viidenneksellä. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmillä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio.

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, eläkelaitos ohjaa työntekijän hänen kuntoutustarvettaan vastaavan kuntoutuksen tai muiden palveluiden piiriin. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annettussa laissa (604/91) säädetään.

Työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan, jollei 4 d §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, ei kuitenkaan takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 7 momentissa tarkoitettuna kuntou-

tustukena määräajaksi. Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, kun eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Kuntoutustuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta. Työkyvyttömyyseläkkeen saajan täyttäessä vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän muuttuu työkyvyttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi.

Kuntoutustuki myönnetään työntekijän kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi kuin hänen arvioidaan olevan estynyt tekemästä ansiotyötä työkyvyttömyyden vuoksi. Kuntoutustukea myönnettäessä eläkelaitoksen on varmistettava, että työntekijälle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle työntekijälle myös siksi ajaksi, jonka hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelu kestää. Mitä muualla laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta, sovelletaan kuntoutustukeen ja sen saajaan.

4 a §

Työntekijän kuoltua suoritetaan edunsaajille perhe-eläkettä, jos työntekijällä oli kuollessaan oikeus tämän lain vähimmäisehtojen mukaiseen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen tai jos hän sai mainittua eläkettä. Tällaisen edunjättäjän jälkeen edunsaajia ovat:

1) leski, jonka kanssa edunjättäjä oli solminut avioliiton ennen kuin oli täyttänyt 65 vuotta;

2) edunjättäjän lapsi;

3) lesken lapsi, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa; ja

4) edunjättäjän entinen puoliso, jolle edunjättäjä kuollessaan oli tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella velvolinen määräajoin suorittamaan elatusapua; tällöin entisestä puolisosista ja hänen oikeudestaan perhe-eläkkeeseen on soveltuvin osin voimassa, mitä leskestä ja lesken oikeudesta perhe-eläkkeeseen säädetään.

Leskellä on oikeus leskeneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen:

1) jos hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa; tai

2) jos leski edunjättäjän kuollessa oli täyttänyt 50 vuotta tai sai kansaneläkelain (347/56) mukaista työkyvyttömyyseläkettä,

joka oli jatkunut vähintään kolmen vuoden ajan, ja jos avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja se oli jatkunut vähintään viisi vuotta.

Jos leski on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1950, leskeneläkkeen saamisen edellytyksenä on 2 momentissa mainitun 50 vuoden asemesta 40 vuoden vähimmäisikä. Mitä tässä momentissa säädetään, ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

Lapsella on oikeus lapseneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen, jos hän ei ollut täyttänyt 18 vuotta edunjättäjän kuollessa. Lapselle maksetaan lapseneläkettä aina lapsen oman vanhemman jälkeen. Oikeutta lapseneläkkeeseen ei kuitenkaan ole useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti.

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 2 momentin 1 kohdan nojalla, jos siinä tarkoitettu lapsi on annettu ottolapseksi ennen edunjättäjän kuolemaa tai jos siinä tarkoitettu lapsi on edunjättäjän lapsi, jonka leski on edunjättäjän kuoltua ottanut ottolapsekseen. Jos leskellä on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, ei hänellä ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilölle, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

4 c §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

2) hän on 3 momentissa tarkoitettua työttömäksi joutumista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetuissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan tällöin huomioon niin kuin sanotun lain 4 §:n 6 momentissa säädetään;

4 d §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa sääde-

tään, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 4 §:n 6 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä tai jos työkyvyttömyyseläke myönnetään 4 e §:ssä tarkoitettuna yksilöllisenä varhaiseläkkeenä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivärahan suorittaminen lakkaa ensisijaisuusaikana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 4 §:n 6 momentissa säädetystä ajankohdasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, eläkettä ei makseta siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

4 e §

Yksilöllistä varhaiseläkettä maksetaan aikaisintaan eläkkeen tai 19 e §:ssä tarkoitettun ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

4 g §

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä

ei enää täytä 4 f §:ssä säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Jos työntekijä täytettyään 65 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä mitä muualla tässä laissa säädetään, saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Työntekijän lopettaessa osa-aikatyön maksetaan vanhuuseläkkeen lykkääntynyt osa siten korotettuna kuin 5 a §:n 1 momentissa säädetään ja lisätynä 5 §:n 6 momentissa tarkoitetulla määrällä.

Kuntoutuskorotus

4 j §

Jos työntekijälle eläkelaitoksen päätöksen perusteella 4 h §:n 1 momentin mukaisesti tehdään kuntoutustutkimuksia taikka annetaan työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta tai työhönvalmennusta tai lääkinällistä kuntoutusta, kuntoutustukeen maksetaan kuntoutuskorotus. Korotus maksetaan myös, jos vastaavan päätöksen on antanut jokin muu 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä kuntoutustukena maksava eläkelaitos.

Kuntoutuskorotus maksetaan niin ikään, jos 1 momentissa tarkoitettu päätös koskee työntekijää, joka saa työkyvyttömyyseläkettä muuna kuin kuntoutustukena.

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen 8 §:n mukaisesti yhteensovitettua määrästä. Se maksetaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden ajan kuntoutus kestää.

Kuntoutusraha, kuntoutusavustus ja kuntoutuskustannukset

4 k §

Muulla kuin työkyvyttömyyseläkkeensaajalla on oikeus kuntoutusrahaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on estynyt tekemästä ansiotyötään 4 h §:ssä tarkoitettua kuntoutuksen johdosta.

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Tällöin kuntoutusrahaa maksetaan kuitenkin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden

kummankin syyn perusteella erikseen lasketuna, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole kuntoutuksen etenemisen turvaamiseksi perusteltua.

4 n §

Muutosta ei saa hakea päätökseen, joka koskee oikeutta 4 h §:n mukaiseen kuntoutukseen tai 4 k §:n 2 momentin mukaiseen kuntoutusrahaan, eikä päätökseen, joka koskee 4 k §:n 3 momentin ja 4 l §:n 3 momentin mukaista harkinnanvaraista kuntoutusavustusta.

5 §

Eläkkeen määrä on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia

1) jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudelta;

2) siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 6 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika; ja

3) siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 6 c §:n 1 momentin perusteella aika, jolta työntekijä on saanut täysitehoista eläkettä.

Edellä 1 momentin 1 kohdan mukaan laskettavan eläkkeen määrä on kuitenkin

1) 5/24 prosenttia sen vuoden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta; ja

2) 1/12 prosenttia siltä osin kuin palvelusajaksi on laskettava aika ennen 1 päivää heinäkuuta 1962.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdan mukaan laskettavan eläkkeen määrä on kuitenkin

1) 1/10 prosenttia siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta 60 vuoden täyttämiseen asti; ja

2) 1/15 prosenttia siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

5 a §

Jos eläke alkaa myöhemmin kuin 65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan 8 §:n mukaisesti yhteensovitettua eläkettä yhdellä prosentilla jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Jos eläke myönnetään 4 §:n 2 momentin

mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään puoli prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Vähennys lasketaan 8 §:n mukaisesti yhteensovitusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos tällöin työsuhde, jonka perusteella myönnettävää eläkettä ei ole varhennettu, päättyy ennen eläkeiän täyttämistä, sanotusta työsuhteesta karttunut eläke lisätään vanhuuseläkkeeseen siten muutettuna, että se vastaa sitä ikää, joka työntekijällä tästä myönnettävän eläkkeen alkamisajankohtana on.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, vähennetään ennen vuotta 1937 syntyneen työntekijän varhennettua vanhuuseläkettä syntymävuodesta riippuen seuraavien prosenttimäärien mukaisesti:

Syntymävuosi	Vähennys prosenttia kuukautta kohti
1930	0,42
1931	0,43
1932	0,44
1933	0,46
1934	0,47
1935	0,48
1936	0,49

5 b §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 5 §:n 1—3 momentin mukaan. Osaeläke on puolet täydestä eläkkeestä.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, se voidaan maksaa osaeläkkeenä vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osaeläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 4 j §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettun kuntoutuksen ajalta.

6 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja elä-

keiän täyttämisen välinen aika (*tuleva aika*). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vaikutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun markkamäärän suuruiset.

Tuleva aika luetaan työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös sellaisen työsuhteen perusteella, jonka päätyttyä työntekijällä on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen, enintään yhdeksän vuoden pituisen ajan, ollut 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettu kolmea vuotta nuorempi lapsi. Tällöin edellytyksenä on kuitenkin, että;

Eläkepalkka

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka (*eläkepalkka*) määrätään kustakin työsuhteesta erikseen. Eläkepalkka lasketaan työsuhteen päättymisvuotta edeltäneiden enintään 10 viimeisen kalenterivuoden työansioista (*valintavuodet*). Työsuhteen päättymisvuosi otetaan kuitenkin yhtenä valintavuotena huomioon, jos työsuhde on jatkunut enintään kolmen kalenterivuoden aikana tai koko päättymisvuoden. Eläkepalkkaa laskettaessa valintavuosien työansiot tarkistetaan 9 §:n mukaisesti.

Eläkepalkkaa laskettaessa jätetään huomioon ottamatta sellaiset valintavuodet ja vastaavat ansiot, joina vuosina ansioiden keskimäärä on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valintavuosien työansioiden keskimäärästä. Vuosia, jotka näin jätetään huomi-

oon ottamatta, voi kuitenkin olla enintään kolmannes valintavuosista.

Eläkepalkka on edellä sanotulla tavalla huomioon otettujen kalenterivuosien työansioiden keskimäärä kuukautta kohden.

Eläkepalkkaa laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta työntekijällä on ollut oikeus saada 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua täysitehoista eläkettä, eikä aikaa sen jälkeen, kun työntekijä on täyttänyt 65 vuotta. Jos työsuhde on päätetty 2 §:n 5 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä pykälää sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 a §

Eläkepalkkaa laskettaessa kunkin valintavuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua 12 b §:ssä tarkoitettua työntekijäin eläkemaksuprosenttia.

Työansiota ei kuitenkaan vähennetä työntekijäin eläkemaksun vuoksi enempää kuin sillä suhteellisella määrällä, jolla ansiotason suhteellinen nousu ylittää hintojen suhteellisen nousun vuoden 1992 kolmannesta vuosineljänneksestä sanotun työansion ansaitsemisvuotta edeltäneen kalenterivuoden kolmannen vuosineljänneksen loppuun mennessä. Kunakin vuonna vähennetään kuitenkin vähintään edelliselle kalenterivuodelle vahvistettu suhteellinen määrä.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kullekin kalenterivuodelle kertoimen 1 ja 2 momentissa tarkoitettua vähennyksen soveltamista varten.

7 b §

Jos tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi kuutta kuukautta lyhyemmän työsuhteen perusteella, eläkepalkka määrätään tulevalta ajalta 6 a §:ssä tarkoitettua 360 päivän ja sitä edeltäneen vuoden aikana jatkuneista tämän lain alaisista työsuhteista. Eläkepalkkana käytetään tällöin sanotun tarkastelujakson aikana jatkuneiden työsuhteiden eläkkeeseen oikeuttavilla ajoilla painotettujen 7 §:n mukaan määräytyvien palkkojen kuukautta kohden laskettua keskimäärää, jolloin tarkastelujaksolta näistä työsuhteista otetaan huomioon täydet kuukaudet, kuitenkin yhteensä enintään kaksitoista kuukautta

laskettuna eläketapahtumasta.

Jos työntekijä on 1 momentissa sanottuna aikana ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa tämän lain alaisessa työsuhteessa, lasketaan tätä pykälää sovellettaessa näiden työsuhteiden eläkepalkat samanaikaisesti jatkuneelta eläkkeeseen oikeuttavalta ajalta yhteen.

7 c §

Jos 7 §:ssä tarkoitettuihin kalenterivuosiiin sisältyy työsopimuslain 34 §:ssä tarkoitettua palkatonta erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainlomaa taikka hoitovapaata, eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan 7 §:stä poiketen siten, että kalenterivuosina otetaan huomioon enintään kymmenen viimeistä sellaista kalenterivuotta, joihin ei sisälly mainittua palkatonta aikaa.

Jos kuitenkin 1 momentissa tarkoitettua palkatonta aikaa sisältyy työsuhteen kaikkiin kalenterivuosiiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly työsuhteen kymmenen viimeiseen kalenterivuooteen, eläkepalkkana pidetään sitä työssäoloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotasoa ennen työsuhteen päättymistä.

Eläkepalkka määrätään kuitenkin 7 tai 7 d §:n edellytysten mukaisesti, jos se niin laskettuna on suurempi.

Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

7 d §

Jos työntekijän tai edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitettyksi, että eläkepalkka on työntekijän tai edunjäätäjän tämän lain alaisessa työsuhteessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 9 §:n mukaisesti tarkistettu eläkepalkkansa samassa työsuhteessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on vähintään 20 prosentin vaikutus eläketurvaan, pidetään työsuhteen eläkepalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka työntekijällä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt.

Jos työntekijä tai edunsaaja esittää riittäväksi katsottavan selvityksen, noudatetaan 1 momentin säännöstä, vaikka poikkeuksellinen syy olisi ilmaantunut aikaisemmin kuin kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa.

Jos tulee selvitettyksi, että eläkepalkka on poikkeuksellisesta syystä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla korkeampi kuin vakiintunut työansio, voidaan eläkepalkkaa samalla tavoin alentaa.

Sen estämättä, mitä 2 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään työsuhteen päättymisestä työajassa tapahtuneen muutoksen johdosta, katsotaan sanotun työsuhteen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä pykälää sovellettaessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 e §

Eläkepalkkaa laskettaessa työansio määrytyy samojen perusteiden mukaan kuin veron ennakkoa pidätettäessä, kuitenkin niin, ettei työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosiloman korvausta oteta huomioon.

Ulkomaantyyöstä eläketurvaa järjestettäessä ja eläkepalkkaa laskettaessa eläkkeen perusteena olevana työansiona pidetään kuitenkin sitä palkkaa, mitä vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanotua työtä.

Jos työn korvaus on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi yleisöltä tulevilla palvelurahoilla tai vapaaehtoisilla lahjoilla, niistä saatua tuloa pidetään tässä pykälässä tarkoitettuna työansiona.

Työeläkelisä

7 f §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos työntekijä on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa joko työttömyysturvalain tarkoittamana palkansaajana tai työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1—3 kohdan tarkoittamana yritystoimintaa harjoittaneena henkilönä;

2) työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista ansiotukea;

3) koulutus- ja erorahastosta annetun lain, valtion virkamieslain, peruskoululain tai lukiolain mukaista omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävää henkilökohtaista tukea; tai

4) tämän lain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen taikka kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapa-

turvavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

Edellä 1 momentissa mainittu etuus ei oikeuta työeläkelisään, jos etuus on maksettu:

1) ajalta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä on täyttänyt 23 vuotta;

2) ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijällä on ollut ensimmäinen 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava virka- tai työsuhte taikka yrittäjätoiminta, tai sanotulta kalenterivuodelta;

3) kalenterivuodelta, jonka ajan työntekijä on ollut 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön alaisessa virka- tai työsuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, jollei työntekijä ole samana kalenterivuonna ansainnut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista palkkaa vähintään sanotun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajamäärää; eikä

4) eläketapahtuman sattumisvuodelta.

Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*) ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

Työttömyysturvalain 17 §:n mukaista soviteltua työttömyyspäivärahaa saaneen työntekijän työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivien lukumäärää. Samoin menetellään, jos muuta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu muutoin kuin täyttä päivärahaa vastaavana.

Lapsikorotus

7 g §

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen

saaja on syntynyt ennen 1 päivää tammikuuta 1939 ja jos hänellä tai hänen puolisoillaan on sellainen 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettu 18 vuotta nuorempi lapsi, jolla eläkkeensaajan jälkeen olisi oikeus perhe-eläkkeeseen, lisätään eläkkeeseen lapsikorotus.

Jos eläkkeensaaja on syntynyt ennen 1 päivää tammikuuta 1920, lapsikorotus on yhdestä lapsesta 20 prosenttia eläkkeen määrästä. Jos eläkkeensaaja on syntynyt edellä sanottua myöhemmin, prosenttiluvusta 20 vähennetään yksi jokaista vuotta kohden, jolla eläkkeensaajan syntymävuosi ylittää vuoden 1919. Kahdesta tai useammasta lapsesta lapsikorotus on kaksinkertainen.

Lapsikorotukseen oikeuttavien lasten lukumäärän muuttuessa suoritetaan siitä aiheutuva eläkkeen tarkistus muutosta seuraavan maksukauden alusta.

Perhe-eläkkeen määrä

7 h §

Perhe-eläkkeen suuruus määräytyy edunjättäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jollei edunjättäjä saanut mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon 7 g §:n mukaista korotusta eikä 8 §:n mukaista vähennystä.

Leskeneläkkeen määrä on, jollei 5 momentista taikka 8 tai 8 c—8 f §:stä muuta johdu:

6/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski yksin tai leski ja yksi lapsi;

5/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;

3/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta; sekä

2/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia. Lapseneläkkeiden yhteismäärä on, jollei 8 §:stä muuta johdu:

4/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on yksi;

7/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on kaksi;

9/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on kolme; sekä

10/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä jaetaan edunsaajina olevien lasten kesken. Jos edunsaajina on lapsia, joilla ei ole kumpakaan vanhempaa, lapseneläkkeiden yhteismäärään lisätään 2/12 erikseen kummankin edunjättäjän eläkkeistä edellyttäen, että lesken- ja lapseneläkkeet eivät yhteensä ylitä edunjättäjän eläkkeen määrää. Jos lapsi saa lapseneläkettä muun edunjättäjän kuin vanhempansa jälkeen, määrätään lisä niistä edunjättäjien eläkkeistä, joiden perusteella täysorpo lapsi saa lapseneläkkeensä. Lisä jaetaan edellä mainittujen täysorpojen lasten kesken tasan.

Edunjättäjän entisen puolison perhe-eläkkeen suuruus määrätään siten, että sen osuus 2 momentin mukaisesti lasketusta leskeneläkkeen määrästä on sama kuin mitä 60 prosenttia edunjättäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on 1 momentissa tarkoitettua edunjättäjän eläkkeestä. Jos edunsaajana on myös leski, on entisten puolisoitten perhe-eläkkeiden yhteismäärä enintään puolet leskeneläkkeestä. Yhteismäärä vähennetään leskeneläkkeestä ja jaetaan entisten puolisoitten kesken elatusapujen suhteessa.

Jos edunsaajien lukumäärä muuttuu tai jos edunsaajana olevasta lapsesta tulee 3 momentissa tarkoitettulla tavalla täysorpo, perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Yhteensovitus ja eläkesovitus

8 §

Jos tämän lain vähimmäisehtojen mukainen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke taikka, milloin työntekijä lisäksi saa tapaturmavakuutuslain (608/48) säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, liikennevakuutuslain (279/59) nojalla myönnettyä omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/91) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/91) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta, sotilasvammalain nojalla myönnettyä elinkorkoa tai 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä taikka muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä, näiden suoritusten yhteismäärä ylit-

tää 2 momentissa säädetyn yhteensovitusrajan, vähennetään tämän lain mukaisesta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa ylitteestä kuin tämän lain vähimmäisehtojen mukainen eläke on kaikista peruseläkkeistä. Jos vanhuuseläke 5 a §:n 1 momentin mukaisesti myönnetään myöhemmästä ajankohdasta kuin eläkeiän saavuttamista seuraavan kuukauden alusta, yhteensovitus toimitetaan työntekijän täyttäessä vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän.

Jos saman edunjättäjän kuoleman johdosta edunsaajille myönnettyt tämän lain vähimmäisehtojen mukainen perhe-eläke, 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä vastaava muu perhe-eläke taikka 1 momentissa tarkoitettua muuta eläkettä tai jatkuvaa korvausta vastaava perhe-eläke tai jatkuva korvaus yhteensä ylittävät yhteensovitusrajan, vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa ylitteestä kuin tämän lain vähimmäisehtojen mukainen perhe-eläke on 4 momentissa tarkoitettuja peruseläkkeitä vastaavista kaikista perhe-eläkkeistä. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon eläkkeeseen tai jatkuvaan korvaukseen sisältyvää määräaikaista korotusta. Yhteensovitusraja on 60 prosenttia perhe-eläkkeen perusteena olevan edunjättäjän eläkkeen 2 ja 3 momentin mukaisesti lasketusta yhteensovitusperusteesta vähennettynä kutakin edunsaajana olevaa lasta kohden perhe-eläkelain mukaan suoritettavan lapseneläkkeen perusmäärällä sekä, jos tämän lain mukaisena edunsaajana on myös leski, perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen pohjaosan määrällä. Vähennyksenä ei kuitenkaan oteta huomioon enempää kuin 30 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Silloin, kun perhe-eläkkeen saajana on lesken asemesta edunjättäjän entinen puoliso, yhteensovitusta toimitettaessa ei vähennetä perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen pohjaosan määrää. Jos 7 h §:n mukaisesti edunsaajien lukumäärän perusteella laskettu perhe-eläke on pienempi kuin edunjättäjän eläke, alennetaan edellä sanottuja prosenttimääriä samassa suhteessa. Yhteensovitettu perhe-eläke jaetaan edunsaajien kesken 7 h §:ssä mainittujen määrien suhteessa.

8 d §

Eläkesovituksessa vähennetään 7 h ja

8 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 8 c §:ssä tarkoitettut ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 255 markkaa kuukaudessa, jos edunjättäjän 7 h §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun markkamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 127,50 markkaa ja on enintään 255 markkaa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 127,50 markkaa. Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran ennen vuotta 2004, eläkesovitusperusteena käytetään vuonna 1990 sanotun 255 markan asemesta 348 markkaa, josta vähennetään 6,64 markkaa kunakin seuraavana vuonna.

Indeksitarkistus

9 §

Eläketurva sidotaan maan palkka- ja hintatason muutokseen siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Tätä varten sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa joka kalenterivuodeksi indeksiluvut. Niitä määrättäessä palkkatason muutoksesta vähennetään määrä, joka vastaa 12 b §:ssä tarkoitettun työntekijän eläkemaxiprocentin muutosta edeltävän kalenterivuoden alussa.

Sen kalenterivuoden loppuun, jona työntekijä täyttää tai edunjättäjä täyttäisi 65 vuotta, eläketurva sidotaan indeksiin, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5. Tämän jälkeiseltä ajalta käytetään indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,2 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,8.

Indeksilukujen muutoksen edellyttämällä tavalla tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja eläkkeiden yhteensovitusta uudelleen toimitettaessa eläkepalkka ja sen jälkeen kalenterivuosittain eläkkeen määrä siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä tarkemmin määrätään.

10 a §

Jos työsuhteselvittely koskee eläketurva-keskuksen 1 §:n 6 momentin perusteella rat-

kaistavaa asiaa, 1 momentissa tarkoitetun päätöksen antaa eläketurvakeskus.

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä eläkkeistä ja kuntoutusrahasta eläkelaitoksille aiheutuvat kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 6 a §:ää soveltaen ja sellaisen työttömyyseläkkeen puolesta määrästä, joka on myönnetty soveltaen 6 a §:ää vähintään viisi vuotta jatkuneeseen työsuhteeseen, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, sanotun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 4 j eikä 7 g §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin 4 c §:ssä tarkoitettua työttömäksi joutumispäivän jälkeen annettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahan osasta, joka vastaa 6 a §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä yllämainituilla tavalla määräytyvää eläkkeen osaa, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului sanotussa pykälässä tarkoitetun työsuhteen perusteella;

Kuntoutukseen liittyvistä muista kuin kuntoutustuen ja kuntoutusrahan aiheuttamista kustannuksista vastaa yksin kuntoutuksesta huolehtiva eläkelaitos.

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkeläissa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkeläissa tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/84) tarkoitetun työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan sosiaali- ja

terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy sama määrä, joka saataisiin, jos 7 f §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Tällöin vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 f §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyyskassojen keskuskassan yhteisestä esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

17 §

Työnantaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja tämän lain mukaiselle valitusviranomaiselle kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen tämän lain täytäntöönpanoa varten. Sanotuilla laitoksilla on oikeus tarkastaa työnantajan kirjoista tietojen oikeellisuus. Siitä osin kuin työnantaja jättää sanotut tiedot toimittamatta tai toimittaa ne myöhemmin kuin asetuksessa tarkemmin säädetään, työnantajalle määrätään arvion perusteella enintään kaksinkertaiseksi korotettu vakuutusmaksu, jollei ole erityistä syytä luopua korotuksen määräämisestä. Eläketurvakeskus antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet korotuksen määräämisestä ja siitä luopumisesta. Mitä edellä säädetään työnantajasta, koskee soveltuvin osin myös 6 a ja 7 f §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntäviä viranomaisia ja laitoksia.

19 b §

Jos vanhuus- tai perhe-eläke taikka sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, jonka suuruutta määrättäessä ei ole sovellettu 6 a §:ää, on ennen 8 §:n mukaisen yhteensovituksen suorittamista pienempi kuin 2,50 markkaa kuukaudessa, eläkelaitoksella on oikeus suorittaa eläke kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saajalla ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman johdosta oikeutta eläkkeeseen niiden työsuhteiden perusteella, joiden nojalla suoritusta vastaava eläke olisi maksettu. Jos määräajaksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on mak-

settu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määrääjän jälkeen jatkuu. Edellä mainittu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen indeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan 9 §:n 2 momentin 1 virkkeen soveltamista varten.

19 d §

Etuuden korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä säädetyn indeksiluvun mukaan. Tarkistettumarkkamäärä pyöristetään lähimmäksi tädeksi markaksi.

Ennakkopäätös

19 e §

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän

1) yksilöllisen varhaiseläkkeen 4 e §:n 1 momentissa ja 2 momentin viimeisessä virkkeessä mainitut; tai

2) osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa mainitut saamisen edellytykset.

Ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja työntekijän sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta niin kuin 21 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Lain 4 §:n 5—7 momenttia ja 4 j §:ää sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joka alkaa tai tulee jatkettavaksi lain voimaantulon jälkeen. Lain 4 j §:n 2 momenttia sovelletaan lisäksi lain voimaan tullessa jatkuvaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos 4 h §:n mukainen päätös annetaan lain ollessa voimassa.

Lain 5 §:ää ja 6 a §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan.

Ennen vuotta 1943 syntyneeseen työntekijään, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukseen, sovelletaan kuitenkin edelleen työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1996. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta työntekijään, jos hänellä on oikeus päivärahaan 31 päivän lokakuuta 1995 jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella ja jos hän 29 päivänä helmikuuta 1996 mennessä uudelleen aloittaa työnteon sen työnantajan lukuun, jonka työsuhteesta hänet oli lomautettu.

Sen estämättä mitä edellä 3 momentissa säädetään, sovelletaan lain 5 §:n 1 momenttia, sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa, laskettaessa eläkkeen määrää työntekijäin eläkelain 6 c §:n 1 momentissa tarkoitettua aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen jatkumisajalta, jos sanottu eläke on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella.

Lain 5 a §:n säännöksiä sovelletaan sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa, jos työntekijä tai edunjäntäjä on täyttänyt eläkeiän ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain 7, 7 a, 7 b, 7 c ja 7 e §:ää sovelletaan työsuhteeseen, joka päättyy 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

Siltä osin kuin lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuusia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, määrätään nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot soveltaen 7 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin.

Lain 7 d §:ää sovelletaan sellaiseen työsuhteeseen, joka päättyy 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen, kuitenkin siten muunnettuna, että eläketapahtumavuodesta riippuen prosenttiluvun 20 asemesta käytetään seuraavia prosenttilukuja:

Eläketapahtuma-	20 %:n
vuosi	asemesta
1996	7,5
1997	10,0
1998	12,5
1999	15,0
2000	17,5

Lain 9 §:ää sovelletaan eläkkeeseen, jota maksetaan lain voimassaoloajalta. Vahvistettaessa vuoden 1996 indeksilukuja käytetään vuoden 1995 indeksilukuna pistelukua 1 712 eikä tällöin sovelleta tämän lain 9 §:n 1 momentin viimeistä virkettä.

Jos työntekijä lain voimaan tullessa kuuluu sellaisen eläkejärjestelyn piiriin, jossa hänelle on järjestetty työntekijäin eläkelain 11 §:n mukainen tai muutoin lain vähimmäisehtoja parempi eläketurva, ei sanottu lisäeläketurva korotu sen johdosta, että vähimmäisehtojen mukainen eläketurva alenee tämän lain säännösten perusteella. Lisäeläketurvan ehdot taikka eläkekassan tai eläkesäätiön

säännöt voidaan soveltuvin osin muuttaa vastaamaan tätä lakia. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee etuuden tarkistamista myös 1 päivänä tammikuuta 1996 voimaan tulevan kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (/95) johdosta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkempia määräyksiä tämän momentin soveltamisesta.

Tämän lain 9 §:n voimaantulosta johtuva indeksitarkistuksen muutos otetaan huomioon työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin toisen virkkeen edellyttämän kohtuusperiaatteen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa työntekijäin eläkelain 11 §:n mukaisen vakuutuksen perusteissa.

Tämän lain 8 d §:n 1 momentissa ja 19 b §:n 4 momentissa säädetty markkamäärät vastaavat vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Tämän lain 19 d §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1984 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

No 1483/1995

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 4 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (560/93),

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 3 momentti, 4 a §:n 4 momentti, 4 b ja 5 §, 5 a §:n 1 momentti, 5 b §:n 4 momentti, 5 d §, 7 §:n 1 momentti ja 4 momentin johdantokappale, 7 a §:n 1 ja 4 momentti ja 9 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 §:n 1 momentti 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (391/95), 4 §:n 3 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (473/81), 4 a §:n 4 momentti, 5 §, 5 b §:n 4 momentti, 5 d §, 7 §:n 1 momentti ja 4 momentin johdantokappale sekä 7 a §:n 1 ja 4 momentti mainitussa 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa, 4 b § 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (613/91), 5 a §:n 1 momentti 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (667/85) sekä 9 §:n 1 momentin 2 kohta 3 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1078/93), sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1972, 26 päivänä kesäkuuta 1981, 26 päivänä heinäkuuta 1985, 8 päivänä elokuuta 1986 ja 9 päivänä helmikuuta 1990 annetuilla laeilla (935/72, 473/81, 667/85, 604/86 ja 101/90), uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, lakiin siitä 20 päivänä joulukuuta 1968 annetulla lailla (691/68) kumotun 8 §:n tilalle uusi 8 § ja 13 a § seuraavasti:

1 §

Työntekijälle, joka sen vuoden jälkeen, jona hän on täyttänyt 13 vuotta, työskentelee metsätyössä, uittotyössä, maatalous- ja puutarhatalouden eri töissä, maa-, vesi- ja talonrakennustyössä, maanparannustyössä, turveteollisuustyössä, satamatyössä tai kotimaanliikenteen aluksessa taikka, sikäli kuin asetuksella säädetään, muulla sellaisella alalla, jolle lyhytaikaiset työsuhteet ovat luonteenomaisia, on työnantajan kustannettava eläketurva vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta sekä tällaisen työntekijän omaisille perhe-eläketurva tämän lain mukaan. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseen siten kuin 10 c §:ssä säädetään.

4 §

Työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan, jollei työntekijäin eläkelain 4 d §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, ei kuitenkaan takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 4 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määrääjäksi. Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, kun eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Kuntoutustuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuk-

sesta.

Kuntoutustuki myönnetään työntekijän kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi kuin hänen arvioidaan olevan estynyt tekemästä ansiotyötä työkyvyttömyyden vuoksi. Kuntoutustukea myönnettäessä eläkelaitoksen on varmistettava, että työntekijälle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle työntekijälle myös siksi ajaksi, jonka hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelu kestää. Mitä muualla laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta, sovelletaan kuntoutustukeen ja sen saajaan.

4 a §

Yksilöllistä varhaiseläkettä maksetaan aikaisintaan eläkkeen tai 8 §:ssä tarkoitetun ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

4 b §

Kuntoutuksen antaminen sekä kuntoutuskorotuksen, kuntoutusrahan ja harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen saamisen edellytykset ja suuruus määräytyvät siten kuin työntekijän eläkelaisissa säädetään. Sanotun lain 4 h §:n 2 momentissa tarkoitettua eläkeiän saavuttamiseen jäljellä olevaa aikaa vastaa tämän lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu tulevan ajan palkka.

5 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka (*eläkepalkka*) on työntekijän ansaitsemien niiden palkkojen yhteismäärä,

- 1) joiden perusteella on suoritettu tämän lain mukainen vakuutusmaksu;
- 2) jotka on korjattu työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti ja
- 3) joista on vähennetty työntekijäin eläkelain 7 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työntekijäin eläkemaksun määrä.

Eläkepalkkaan ei kuitenkaan lueta palkkoja, jotka on ansaittu

- 1) ennen sitä kuukautta, jona työntekijä on täyttänyt 23 vuotta;
- 2) sellaisena kalenterivuonna, jona työntekijä on ansainnut tässä laissa tarkoitetuissa

töissä vähemmän kuin 200 markkaa; eikä palkkoja

- 3) jotka on ansaittu sen kuukauden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 65 vuotta.

Vanhuuseläkkeen eläkepalkkana ei oteta huomioon niitä palkkoja, jotka on ansaittu työntekijän 65 vuoden iän täyttämiskuukautena ja kuutena sitä edeltäneenä kuukautena. Tälle ajanjaksolle työntekijälle lasketaan kuukausiansioksi se työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti korjattu palkka, jonka hän on kuukautta kohden keskimäärin ansainnut tätä ajanjaksoa edeltäneen kahdentoista kuukauden aikana työntekijäin eläkemaksun määrällä vähennettynä.

Eläkkeen vuotuinen määrä on 1,5 prosenttia

- 1) 1—3 momentissa tarkoitettusta eläkepalkasta;

- 2) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettusta tulevan ajan palkasta; ja

- 3) 7 b §:n 1 momentin perusteella lasketusta palkasta ajalta, joita työntekijä on saanut täysitehoista eläkettä.

Edellä 4 momentin 1 kohdan mukaan laskettavan eläkkeen määrä on kuitenkin 2,5 prosenttia sen vuoden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta.

Edellä 4 momentin 2 ja 3 kohdan mukaan laskettavan eläkkeen määrä on kuitenkin

- 1) 1,2 prosenttia siltä osin kuin tulevan ajan palkka koskee tai eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta 60 vuoden täyttämiseen asti ja

- 2) 0,8 prosenttia siltä osin kuin tulevan ajan palkka koskee tai eläkettä on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

5 a §

Jos eläke alkaa myöhemmin kuin 65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti yhteensovitettua eläkettä eläkkeen lykkäytymisen ajasta riippuen työntekijäin eläkelain 5 a §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla.

5 b §

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, se voidaan maksaa osaeläkkeenä vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osaeläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä työntekijäin eläkelain 4 j §:ssä tarkoitettun kuntoutuksen ajalta.

5 d §

Soveltaessa työntekijäin eläkelain 8 §:n säännöksiä tämän lain mukainen eläke on rinnastettava työntekijäin eläkelakiin perustuvaan eläkkeeseen. Valittaessa yhteensovitusperustetta on otettava huomioon tämän lain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava korkein kalenterivuodelta laskettava palkka työntekijäin eläkelain 7 a §:ssä tarkoitetulla tavalla työntekijäin eläkemaksun määrällä vähennettynä tai työntekijän keskimääräinen palkka laskettuna 7 a §:n säännösten mukaisella tavalla.

Jos työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettu muu kuin tämän lain mukainen työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoiminta on jatkunut sellaisen kalenterivuoden taikka mainitussa momentissa tarkoitettu eläke vähintään kolmen peräkkäisen sellaisen kalenterivuoden ajan, jona työntekijä tässä laissa tarkoitettussa työssä on ansainnut vähintään 800 markkaa, lasketaan yhteensovitusperusteen valitsemista varten tässä laissa tarkoitettussa työssä ansaittu palkka yhteen vastaavan, edellä tässä momentissa tarkoitettun muun lain mukaisen eläkkeen perusteena olevan palkan tai työtulon taikka eläkkeen kanssa työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Tällöin tässä laissa tarkoitettussa työssä saatuna palkkana käytetään kysymyksessä olevina rinnakkaisina kalenterivuosina ansaittujen todellisten palkkojen keskimäärää kuukautta kohden. Palkoista vähennetään ennen keskimäärän laskemista työntekijäin eläkemaksun määrä työntekijäin eläkelain 7 a §:ssä tarkoitetulla tavalla.

7 §

Jos työntekijä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 päivän aikana tässä laissa tarkoitettussa työssä ansainnut vähintään 800 markkaa, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös se palkka, jonka hän työkyvyttömyyden alkamisesta luki olisi ansainnut eläkeikään mennessä (*tulevan ajan palkka*). Jos työntekijällä saman eläketapahtuman johdosta on myös maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) mukaan oikeus saada täysitehoista työkyvyttömyyseläkettä, pidetään edellä mainittuna rajamääränä 200 markkaa. Työttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä edellä mainittu 540 päivän aika lasketaan työntekijäin eläke-

lain 4 c §:n 3 momentissa tarkoitettusta työttömyyseläkkeen alkamispäivästä. Sen lisäksi edellytetään tulevan ajan palkan lukemiseksi eläkkeeseen oikeuttavaksi, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa on sovellettava, mitä työntekijäin eläkelain 6 a §:n 1 momentin 3 ja 4 virkkeessä säädetään.

Tulevan ajan palkka luetaan työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavaksi myös silloin, kun työntekijällä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista välittömästi edeltäneen enintään yhdeksän vuoden ajan ollut 4 §:n 5 momentissa tarkoitettu, kolmea vuotta nuorempi lapsi ja sanottuna aikana on päättynyt edellä tässä pykälässä tarkoitettu 540 päivän ajanjakso. Tällöin edellytyksenä on kuitenkin, että:

7 a §

Tulevan ajan palkan vuotuinen määrä on sama kuin työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaan korjattu ja työntekijäin eläkelain 7 a §:ssä tarkoitetulla tavalla työntekijäin eläkemaksun määrällä vähennetty markkamäärä, josta työntekijän työsuhteen perusteella on keskimäärin suoritettu tämän lain mukainen vakuutusmaksu niinä kalenterivuosina, joina hän tässä laissa tarkoitettussa työssä on ansainnut vähintään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettun rajamäärän.

Laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua markkamäärää, josta keskimäärin on suoritettu vakuutusmaksu, ei oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä on ennen eläketapahtumavuotta saanut työntekijäin eläkelain 7 f §:n 1 momentin mukaista työeläkelisäänsä oikeuttavaa etuutta.

8 §

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän

1) yksilöllisen varhaiseläkkeen 4 a §:n 1 momentissa tai 2 momentin viimeisessä virkkeessä mainitut; tai

2) osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen 4 §:n 2 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa mainitut saamisen edellytykset

Ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja työntekijän sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta niin kuin työntekijäin eläkelain 21 §:ssä säädetään.

9 §

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta vastaavat 2 §:ssä tarkoitettut eläkelaitokset, sikäli kuin ne eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen sekä sellaisen työttömyyseläkkeen määrän 30/100:sta, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen, niihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, sanotun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei työntekijäin eläkelain 4 j eikä 7 g §:n mukaista korotusta eikä sanotun lain 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitettua työttömäksi joutumispäivän jälkeen annettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahan osasta, joka vastaa 7 §:n 1 momenttia soveltaen myönnettystä työkyvyttömyyseläkkeestä yllämainitulla tavalla määräytyvää eläkkeen osaa, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului saadessaan 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairauden, vian tai vamman taikka joutuessaan työttömäksi tai, jos hän ei silloin enää ollut tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa, se eläkelaitos, jonka piiriin hän viimeksi on kuulunut;

13 a §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 1 §:n 6 momentissa, 3 §:n 2 momentissa, 3 a §:ssä, 4 §:n 1 ja 5 momentissa, 4 a §:n 2—6 momentissa, 4 b—4 d, 4 f—4 h ja 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 6 momentissa, 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 c, 12, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä, 15 §:n 2 momentissa, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 f, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Lain 4 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joka alkaa tai tulee jatkettavaksi lain voimaantulon jälkeen.

Lain 5 §:ää ja 7 §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Ennen vuotta 1943 syntyneeseen työntekijään, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutukseen, sovelletaan kuitenkin edelleen lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuaikana ja 1 päivänä tammikuuta 1996. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta työntekijään, jos hänellä on oikeus päivärahaan 31 päivän lokakuuta 1995 jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella ja jos hän 29 päivänä helmikuuta 1996 mennessä uudelleen aloittaa työntöön sen työnantajan lukuun, jonka työsuhteesta hänet oli lomautettu.

Sen estämättä mitä 3 momentissa säädetään, sovelletaan lain 5 §:n 1 momenttia,

sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa, laskettaessa eläkkeen määrää lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 b §:n 1 momentissa tarkoitetulta aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen jatkumisajalta, jos sanottu eläke on

myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa aikaneen työkyvyttömyyden perusteella.

Lain 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa ja 5 d §:n 2 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1962 vahvistettua indeksilukua.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 1484/1475

Laki

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/85) 5 ja 10 §, sellaisena kuin niistä on 5 § osittain muutettuna 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla (561/93), sekä
muutetaan 3, 4 ja 6 §, sellaisina kuin niistä ovat, 3 § osittain muutettuna 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla lailla (616/91) ja 4 § osittain muutettuna mainitulla 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla ja 6 § viimeksi mainitussa laissa, seuraavasti:

3 §

Tämän lain mukaan myönnettävät eläkkeet ovat vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke, joka voi olla myös kuntoutustuki tai yksilöllinen varhaiseläke, sekä työttömyyseläke ja perhe-eläke. Työntekijälle voidaan antaa kuntoutusta ja myöntää kuntoutusrahaa tai harkinnanvaraista kuntoutusavustusta. Näiden etuuksien saamisen edellytykset ja suuruus määräytyvät, jollei tästä laista muuta seuraa, siten kuin työntekijäin eläkelaisissa (395/61) säädetään.

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työansiot tässä laissa tarkoitettua ansiotyöstä ovat kalenterivuodessa vähintään 540 markkaa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä markkamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläkettä tämän lain mukaan siitä riippumatta, jatkaako hän 1 §:ssä tarkoitettua työtä.

4 §

Eläkkeen suuruus määrätään noudattaen soveltuvin osin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 5 §:n 1 momentin, 2 momentin 1 ja 3 kohdan ja 4—6 momentin, 5 c, 7, 7 a ja 7 b §:n säännöksiä.

6 §

Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 8 §:ää tämän lain mukainen eläke on rinnastettava työntekijäin eläkelakiin perustuvaan eläkkeeseen ja tämän lain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava työansio otettava huomioon sanottujen säännösten edellyttämää korkeinta eläkepaikkaa valittaessa. Tällöin edellä tarkoitettu työansio määrätään korkeimman tässä laissa tarkoitettuna kalenterivuodelta laskevan sellaisen työansion perusteella, josta on vähennetty työntekijäin eläkelain 7 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työntekijäin eläkemaksun määrä.

Jos työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettu muu kuin tämän lain mukainen työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoiminta on jatkunut sellaisen kalenterivuoden taikka mainitussa momentissa tarkoitettu eläke vähintään kolmen peräkkäisen sellaisen kalenterivuoden ajan, jolta työntekijän tässä laissa tarkoitettut työansiot ovat nousseet vähintään 3 §:n 2 momentissa säädettyyn markkamäärään, lasketaan yhteensovitusperusteen määräämistä varten tässä laissa tarkoitettut työansiot yhteen vastaavan tässä momentissa tarkoitettun muun lain mukaisen eläkepalkan tai työtulon taikka eläkkeen kanssa työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla.

Edellä 2 momenttia sovellettaessa tässä laissa tarkoitettuna työansiona käytetään kysymyksessä olevina kalenterivuosina tällaisessa työssä saatujen työansioiden keskimäärää kuukaudessa. Työansioista vähennetään ennen keskimäärän laskemista työntekijäin eläkemaksun määrä työntekijäin eläkelain 7 a §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Lain 4 §:ää sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan.

Lain 3 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua indeksilukua.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkkäre*

N:o 1485/1995

Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 5 §, 7 §:n 2 momentti ja 17 §:n 1 ja 2 momentti,
sellaisena kuin niistä ovat, 5 § osittain muutettuna 27 päivänä maaliskuuta 1991 ja 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetuilla laeilla (615/91 ja 562/93), 7 §:n 2 momentti mainitussa 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa ja 17 §:n 1 momentti 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (393/95) ja
lisätään lakiin uusi 5 a ja 5 b § sekä 7 a §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla ja 14 päivänä lokakuuta 1994 annetulla lailla (881/94), uusi 4 momentti seuraavasti:

5 §

Tämän lain mukaan myönnettävät eläkkeet ovat vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke, joka voi olla myös kuntoutustuki tai yksilöllinen varhaiseläke, sekä työttömyyseläke, osa-aikaeläke ja perhe-eläke. Yrittäjälle voidaan antaa kuntoutusta ja myöntää kuntoutusrahaa tai harkinnanvaraista kuntoutusavustusta. Näiden etuuksien saamisen edellytykset ja suuruus määräytyvät, jollei tästä laista muuta seuraa, siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.

Tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ei kuitenkaan sovelleta työntekijäin eläkelain 7 f §:n säännöksiä.

5 a §

Yrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän 1 §:ssä tarkoitettua toimintaansa.

Varhennettua vanhuuseläkettä määrättäessä sovelletaan työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momenttia siten, että syntymävuoden 1937 asemesta käytetään syntymävuotta 1945 ja syntymävuodesta riippuva vähennys on seuraavien prosenttimäärien mukainen:

Syntymävuosi	Vähennys prosenttia kuukautta kohti
1930 tai aikaisempi	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

5 b §

Osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää,

1) että yrittäjä vähentää tämän lain piiriin kuuluvan ansiotyönsä puoleen tai lopettaa sen kokonaan;

2) että hänen jäljellä oleva ansiotyönsä täyttää työntekijäin eläkelain 4 f §:n 1 momentin 5 ja 7 kohdassa säädetty edellytykset kuitenkin siten, että hänen jatkaessaan yrittäjätoimintaansa edellytetään, että hänen jäljellä oleva työtulonsa on vähintään 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetun markkamäärän suuruinen; ja

3) että hän esittää eläkelaitokselle riittävän selvityksen työaikansa vähentymisestä.

Osa-aikaeläkkeen määrää laskettaessa yrittäjän vakiintuneena työtulona pidetään hänelle osa-aikatyöhön siirtymistä välittömästi edeltäneiden neljän viimeisen kalenterivuoden vahvistettua keskimääräistä työtuloa ja osa-aikatyön työtulona puolta tästä.

7 §

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ei saa kuitenkaan muuttaa takautuvasti. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän

työtuloksi vahvistetaan puolet 5 b §:n 2 momentissa tarkoitetusta keskimääräisestä työtulosta.

7 a §

Jos yrittäjä on saanut 1 momentissa tarkoitettua etuutta täyttä korvausta pienempänä, etuuspäivien lukumääränä käytetään saatuja korvauksia vastaavien täysien päivien lukumäärää.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3 momentissa ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Työntekijäin eläkelain 7 g §:n säännöksiä sovellettaessa syntymävuosirajoina pidetään vuoden 1939 asemesta vuotta 1947, vuoden 1920 asemesta vuotta 1928 ja vuoden 1919 asemesta vuotta 1927.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 1486/1995

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 6 ja 8 h § sekä 19 §:n 1 ja 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 6 § muutettuna 18 päivänä kesäkuuta 1971, 31 päivänä joulukuuta 1985, 29 päivänä kesäkuuta 1990, 27 päivänä maaliskuuta 1991 ja 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetuilla laeilla (511/71, 1089/85, 602/90, 614/91 ja 563/93), 8 h § 29 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1312/89), 19 §:n 1 momentti 12 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (394/95) ja 19 §:n 2 momentti 20 päivänä syyskuuta 1974 annetussa laissa (751/74), ja

lisätään lakiin, siitä 28 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla lailla (1318/90) kumotun 6 a ja 6 b §:n tilalle uusi 6 a ja 6 b § sekä 8 k §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla ja 14 päivänä lokakuuta 1994 annetulla lailla (882/94) uusi 4 momentti seuraavasti:

6 §

Tämän lain mukaan myönnettävät eläkkeet ovat vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke, joka voi olla myös kuntoutustuki tai yksilöllinen varhaiseläke, sekä työttömyyseläke, osa-aikaeläke ja perhe-eläke. Maatalousyrittäjälle voidaan antaa kuntoutusta ja myöntää kuntoutusrahaa tai harkinnanvaraista kuntoutusavustusta. Näiden etuuksien saamisen edellytykset ja suuruus määräytyvät, jollei tästä laista muuta seuraa, siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.

Tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ei kuitenkaan sovelleta työntekijäin eläkelain 7 f §:n säännöksiä.

6 a §

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän 1 §:ssä tarkoitettua toimintaansa.

Varhennettua vanhuuseläkettä määrättäessä sovelletaan työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momenttia siten, että syntymävuoden 1937 asemesta käytetään syntymävuotta 1945 ja syntymävuodesta riippuva vähennys on seuraavien prosenttimäärien mukainen:

Syntymävuosi	Vähennys prosenttia kuukautta kohti
1930 tai aikaisempi	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

6 b §

Osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää,

1) että maatalousyrittäjä vähentää tämän lain piiriin kuuluvan toimintansa puoleen tai lopettaa sen kokonaan;

2) että hänen jäljellä oleva ansiotyönsä täyttää työntekijäin eläkelain 4 f §:n 1 momentin 5 ja 7 kohdassa säädetyt edellytykset; ja

3) että hän esittää eläkelaitokselle riittävän selvityksen työaikansa vähentymisestä.

Osa-aikaeläkkeen määrää laskettaessa maatalousyrittäjän vakiintuneena työtulona pidetään hänelle osa-aikatyöhön siirtymistä välittömästi edeltäneiden neljän viimeisen kalenterivuoden vahvistettua keskimääräistä työtuloa ja osa-aikatyön työtulona puolta tästä.

8 h §

Sen estämättä, mitä 8 ja 8 a—8 g §:ssä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan maatalousyrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet 6 b §:n 2 momentissa tarkoitettua keskimääräisestä työtulosta.

8 k §

Jos maatalousyrittäjä on saanut 1 momentissa tarkoitettua etuutta täyttä korvausta pienempänä, etuuspäivien lukumääränä käytetään saatuja korvauksia vastaavien täysien päivien lukumäärää.

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3 momentissa ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Työntekijäin eläkelain 7 g §:n säännöksiä sovellettaessa syntymävuosirajoina pidetään vuoden 1939 asemesta vuotta 1947, vuoden 1920 asemesta vuotta 1928 ja vuoden 1919 asemesta vuotta 1927.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 1487/1995

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 20 §:n 1 momentin 2 kohta, 22 §:n 3 momentti, 22 a §:n 10 momentti, 31 §:n 1 momentti, 31 a §:n 4 momentti, 39 §:n 7 momentti ja 45 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 20 §:n 1 momentin 2 kohta ja 22 a §:n 10 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (564/93), 22 §:n 3 momentti 30 päivänä joulukuuta 1964 annetussa laissa (697/64), 31 §:n 1 momentti 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), 31 a §:n 4 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (53/85), 39 §:n 7 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (619/91) ja 45 §:n 1 momentti 14 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (886/94), ja

lisätään lakiin, siitä mainituilla 5 päivänä helmikuuta 1982 annetulla lailla kumotun 22 b §:n tilalle uusi 22 b § seuraavasti:

20 §

Kansaneläkkeenä maksetaan:

2) työkyvyttömyyseläkettä:

a) työkyvyttömälle henkilölle, joka on 65 vuotta nuorempi,

b) kuntoutustukena 22 §:n 1 momentissa ja 22 b §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa työkyvyttömälle henkilölle, joka on 65 vuotta nuorempi, tai

c) yksilöllisenä varhaiseläkkeenä 22 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa 58 mutta ei vielä 65 vuotta täyttäneelle vakuutetulle; tai

22 §

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 22 b §:ssä tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi.

22 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua markkamäärää tarkistetaan kalenterivuositain

maan yleisessä palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten vuoksi työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettulla indeksiluvulla.

22 b §

Työkyvyttömyyseläke myönnetään kuntoutustukena hakijan kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi kuin hänen arvioidaan olevan 22 §:n 1 momentin tarkoitamalla tavalla työkyvytön. Kuntoutustukea myönnettäessä eläkelaitoksen on varmistettava, että hakijalle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle vakuutetulle myös siksi ajaksi, jonka hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelu kestää.

Mitä muualla laissa säädetään kansaneläkelain mukaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta, sovelletaan tämän lain mukaiseen kuntoutustukeen ja sen saajaan.

31 §

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jos eläkkeensaaja tulee työkykyiseksi ennen kuin hän on saavuttanut vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän. Kuntoutustuki

voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta.

31 a §

Poiketen siitä, mitä kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannusindeksiin annetussa laissa (348/56) säädetään markkamäärien korottamisesta tai alentamisesta, tarkistetaan 22 c §:n 2 momentissa säädettyä markkamäärää kalenterivuositain maan yleisessä palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten vuoksi työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla indeksiluvulla.

39 §

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään taikautuvasti, eläkettä ei makseta siltä ajalta, jolta hakija on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella. Mitä tässä momentissa säädetään, ei koske 22 §:n 2 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä.

45 §

Eläkkeen tai sen osan maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos on perusteltua syytä olettaa, että eläke olisi lakkautettava tai sen määrää vähennettävä, tai jos 46 §:n mukaista velvoitusta eläkeoikeuden tarkistamiseksi ei noudateta. Kuntoutustuki voidaan vastaavasti keskeyttää, jos on perusteltua syytä olettaa, että kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta ja kuntoutustuki olisi lakkautettava. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Jos henkilölle myönnetty määräaikainen työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tämän lain voimaantuloa, maksetaan eläkettä määräaikaisena työkyvyttömyyseläkkeenä lain voimaantulon jälkeen, kuitenkin enintään siltä ajalta kuin eläkettä on eläkelaitoksen päätöksellä myönnetty.

Jos kuntoutusrahalain mukaisen kuntoutusrahan saajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai yksilöllinen varhaiseläke, joka alkaa ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tällöin 39 §:n 7 momenttia sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 1488/1995

Laki
eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/78)
6 §:n 2 momentin 5 kohta,
sellaisena kuin se on 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (622/91), seuraavasti:

6 §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta:

5) työ- ja ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta lu-
kuun ottamatta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun lain tai eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaista kuntoutustu-
kea eikä työvoimapolitiittisesta aikuis-

koulutuksesta annetun lain (763/90) nojalla maksettavaa etuutta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 1996.

Tämän lain 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettu kuntoutustuki luetaan tuloksi, kun se on alkanut 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 1489/1495
Laki

perhe-eläkelain 15 b §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/69) 15 b §:n 2 momentti sekä 3 momentin johdantokappale ja 9 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 15 b §:n 2 momentti 8 päivänä elokuuta 1986 annetussa laissa (595/86) ja 3 momentin johdantokappale 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (105/82) sekä 9 kohta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (623/91), seuraavasti:

15 b §

Vuositulolla tarkoitetaan sitä tosiasiallista tuloa, jota lesken voidaan kohtuullisen arvi-
on mukaan edellyttää jatkuvasti vuosittain saavan, lisättyinä kymmeneillä prosentilla siitä määrästä, jolla lesken omaisuuden arvo ylittää 149 250 markkaa. Vuosituloa määrittäessä otetaan kuitenkin tulona huomioon työntekijäin eläkelain 5 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu tai sitä vastaava vähennys.

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta:

9) työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta lukuun ottamatta työntekijäin eiäkelain 8 §:n

4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaista kuntoutustukea eikä työvoimapoliittisesta aikuis-
koulutuksesta annetun lain (763/90) nojalla maksettavaa etuutta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Tämän lain 15 b §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettu kuntoutustuki luetaan tuloksi, kun se on alkanut 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat elinkustannusindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus oli laskettu.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

No 1490/1995
L a k i
työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Jos eläkkeitä koskevassa lainsäädännössä sekä eläkettä ja muuta etuutta koskevissa järjestelyissä säädetään lailla, asetuksella tai määrätään valtioneuvoston tai ministeriön päätöksellä siitä, että etuuksien määrää, niiden perusteena olevaa tuloa tai muuta markkamäärää tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten, käytetään etuutta tarkistettaessa työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin

ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua indeksilukua sen kalenterivuoden loppuun, jona etuudensaaja täyttää 65 vuotta ja muutoin 9 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitettua indeksilukua.

2 §

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveysministeriö.

3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 1095/1995

Laki
työntekijäin eläkelain 8 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 2 ja 8 momentti, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (559/93), seuraavasti:

8 §

Yhteensovitusraja lasketaan yhteensovitusperusteesta, jona 3 momentissa säädetyn poikkeuksin käytetään korkeinta peruseläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa tai työtuloa sellaisesta työ- tai virkasuhteesta taikka yrittäjätoiminnasta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi on luettu vähintään vuosi. Yhteensovitusraja saadaan ottamalla 60 prosenttia yhteensovitusperusteesta tai, jos kysymys on osaeläkkeenä myönnettävää työkyvyttömyyseläkkeestä, 30 prosenttia yhteensovitusperusteesta.

Sovellettaessa 5 momenttia otetaan perhe-eläkelain mukaiset eläkkeet kunakin kalenterivuonna huomioon sen määräisinä kuin ne ovat edeltäneen kalenterivuoden marraskuun 1 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Tätä lakia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen. Lakia sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa 8 a §:n mukaisen uudelleen yhteensovituksen peruste on syntynyt tämän lain voimassa ollessa.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri
Sinikka Mönkkäre